

REPUBLIC OF ESTONIA
EDUCATION AND YOUTH BOARD

ArmEnic
National Information Center for
Academic Recognition and Mobility

Ceļš uz augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju automātisku atzīšanu (ARAQUA)

Salīdzinošā pētījuma rezultāti un secinājumi Ieteikumi par augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju automātisko atzīšanu

Gunta Kinta, Edmunds Labunskis

Akadēmiskās informācijas centrs

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

2024. gada 26. aprīlis, Rīga, ARAQUA mācību seminārs

Erasmus+ NARIC projekts „Ceļš uz augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju automātisku atzīšanu” (ARAQUA)

Īstenošanas periods

- 01.12.2022.–30.11.2024.

Mērķis

- Izpētīt **augstākās izglītības piekļuves kvalifikācijas** projekta partnervalstīs, lai kartētu šīs kvalifikācijas un **izstrādātu ieteikumus par minēto kvalifikāciju automātisko atzīšanu starp projekta partnervalstīm** diplomatzīšanas centriem un augstākās izglītības iestādēm

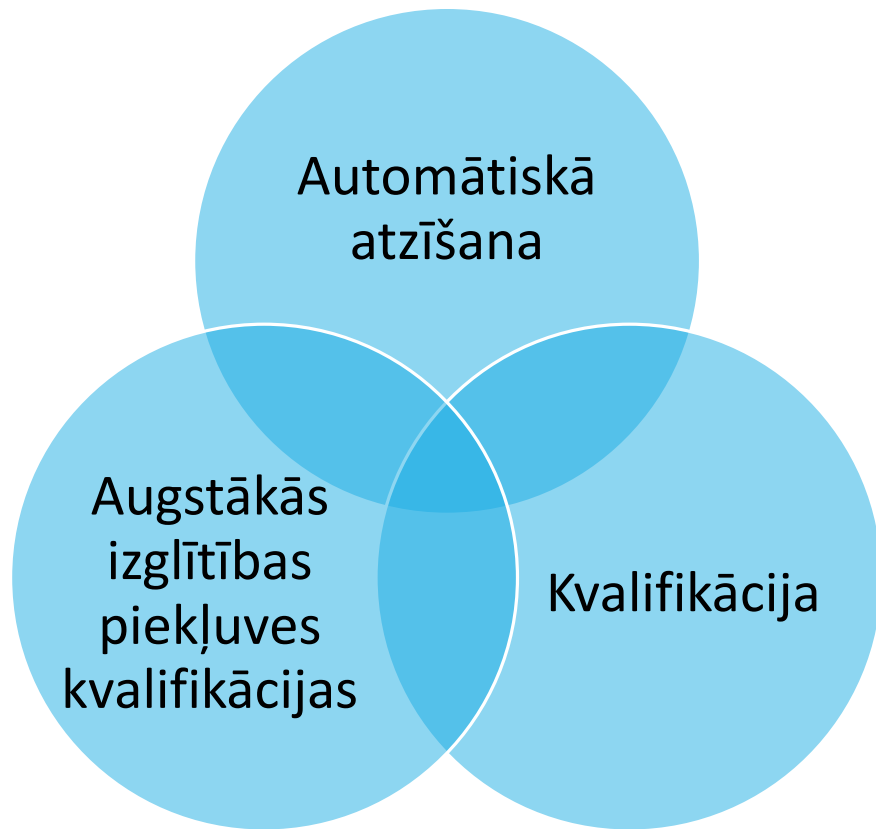
Uzdevumi

- Izstrādāt kritērijus augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju kartēšanai
- Izstrādāt ieteikumus ENIC/NARIC birojiem un augstākās izglītības iestādēm par augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju automātisku atzīšanu
- Veicināt diskusiju starp ENIC/NARIC birojiem un augstskolām par augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju automātiskās atzīšanas procedūrām un kritērijiem

Projekta partneri

- 7 ENIC/NARIC centri – **LV (koordinators), DN, EE, IT, MT, RO, SK, IE**
- 2 ENIC centri – **GB, AM**
- 1 asociētais partneris – **VISC (LV)**

Atslēgas vārdi

piekļuve \neq uzņemšana

Galvenie soļi (pētījums un ieteikumi)

Projekta darba grupa izstrādāja valsts pārskata struktūru, lai iegūtu salīdzināmus datus (2023.g. janv. – feb.)

DK, EE, IT, LV, MT, RO, SK un GB veica dokumentu izpēti un sagatavoja valstu ziņojumus (2023.g. apr. – aug.)

AIC analizēja savāktos datus un sagatavoja salīdzinošo ziņojumu, izmantojot tādu pašu struktūru kā valstu ziņojumiem (2023.g. okt. – 2024.g. janv.)

Projekta komanda izskatīja salīdzinošo ziņojumu un sniedza papildu informāciju, lai veiktu objektīvu salīdzinājumu un izdarītu secinājumus (2024.g. janv. – feb.)

Projekta darba grupa izstrādāja ieteikumus par augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju automātisko atzīšanu projekta partnervalstīs (2024.g. marts – apr.)

Projekta partneri rīko ARAQUA ieteikumu apspriešanu, t.i. nacionālie semināri (2024.g. apr. – maijs)

Salīdzinošā pētījuma rezultāti

GALVENĀS ATZIŅAS

https://aic.lv/content/files/ARAQUA_Comparative_report_2024.pdf

ROAD TO AUTOMATIC RECOGNITION OF HIGHER EDUCATION ACCESS QUALIFICATIONS

Comparative study report

Riga 2024

1. Metodoloģija

2. Būtiskākās izmaiņas valstu izglītības sistēmās AI piekļuves kvalifikāciju kontekstā

3. Esošie normatīvie akti, kas reglamentē AI piekļuves kvalifikācijas

4. AI piekļuves kvalifikācijas valstu izglītības sistēmās (esošā situācija)

- Kvalifikāciju veidi, formālās piekļuves tiesības, nominālais mācību ilgums, izglītības iestāžu veidi, atzīmju sistēma, vērtēšanas sistēma

5. Alternatīvie izglītības ceļi, kas ļauj piekļūt AI

6. AI piekļuves kvalifikācijas nacionālajās kvalifikāciju ietvarstruktūrās (NKI)

- AI piekļuves kvalifikāciju EKI līmenis, līmeņu apraksti

7. Kvalitātes nodrošināšana institūcijām, kas īsteno/piešķir AI piekļuves kvalifikācijas

8. AI piekļuves kvalifikāciju mācīšanās rezultāti

- Mācīšanās rezultātu formulēšana, kvalitātes kontrole mācīšanās rezultātiem AI piekļuves kvalifikācijām, mācīšanās rezultātu terminoloģija, mācīšanās rezultātu hierarhija

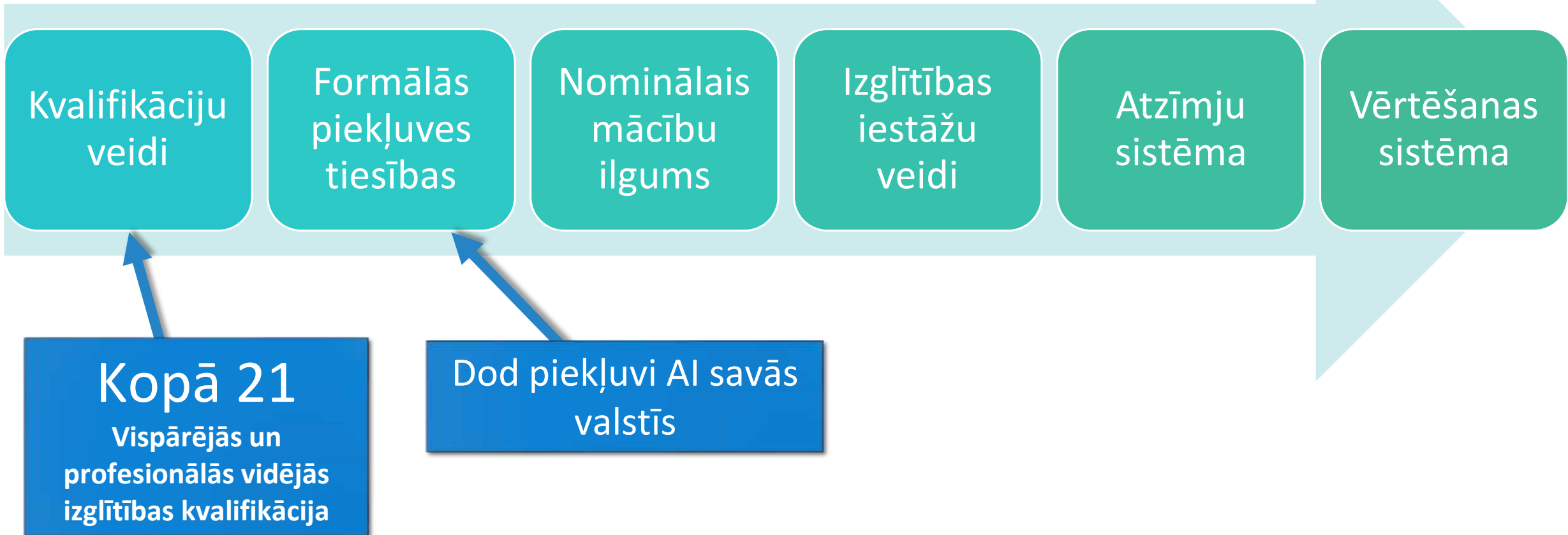
9. AI piekļuves kvalifikāciju atzīšanas kritēriji un procedūras

- AI piekļuves kvalifikāciju normatīvie akti, ENIC/NARIC biroju uzdevumi ārvalstu piekļuves kvalifikāciju novērtēšanā, AI piekļuves kvalifikāciju atzīšanas kompetentās iestādes, AI piekļuves kvalifikāciju novērtēšanas un atzīšanas kritēriji un procedūra

10. AI piekļuves kvalifikāciju kartēšana projekta partnervalstīs

Secinājumi

AI piekļuves kvalifikācijas nacionālajās izglītības sistēmās (esošā situācija)

Daži AI piekļuves kvalifikāciju aspekti

	Mācību ilgums (nedēļas)	Izglītības ilgums (gadi)	Atzīmju sistēma
DK	35-39	12-13	7 punktu (12: izcili; 10: ļoti labi; 7: labi; 4: mēreni; 02: pietiekoši; 00: nepietiekoši; -3: neapmierinoši 02 – lai nokārtotu eksāmenu; ieskaitīts/neieskaitīts
EE	35	12-13	5 punktu (3, lai nokārtotu eksāmenu) vispārējai izglītībai, 4 punkti profesionālajai izglītībai (5-2 skala, 3 lai nokārtotu eksāmenu); ieskaitīts/neieskaitīts 100 punktu skala valsts eksāmeniem (1, lai nokārtotu eksāmenu)
IT	33	13	10 punktu (6, lai nokārtotu eksāmenu) 100 punktu skala valsts eksāmeniem (60, lai nokārtotu eksāmenu)
LV	35 (10.-11. klase), 38 (12. klase)	12-13	10 punktu (4, lai nokārtotu eksāmenu) 100% skala valsts eksāmeniem (15%, lai nokārtotu eksāmenu 2024.g., 20%, lai nokārtotu eksāmenu 2025.g.)
MT	39	13	Vērtējums A – 30 punkti; Vērtējums B – 24 punkti; Vērtējums C – 18 punkti; Vērtējums D – 12 punkti; Vērtējums E – 6 punkti (44, lai nokārtotu eksāmenu)
RO	36	12-13	10 punktu (5, lai nokārtotu eksāmenu) 5 katrā priekšmetā, lai nokārtotu eksāmenus, vidējais vērtējums 6
SK	40	13 (reti 14)	5 punktu (4, lai nokārtotu eksāmenu), kur 1 ir izcili un 5 ir neapmierinoši 100% skala valsts eksāmeniem (33%, lai nokārtotu eksāmenu)
GB	39	13	Anglija: 9 punktu (4, lai nokārtotu eksāmenu), Velsa, Ziemeļīrija: A-G (C, lai nokārtotu eksāmenu), Skotija: A-D (lai nokārtotu eksāmenu nepieciešams vismaz vērtējums D, citādi nav atzīmes) A*-E (E, lai nokārtotu eksāmenu) valsts eksāmeniem (<i>A levels</i>)

Atzīmes un vērtēšana

	Eksāmenu skaits, kurus jānokārto	Nepieciešamai vērtējums eksāmena nokārtošanai skolās (%)	Nepieciešamai vērtējums eksāmena nokārtošanai valsts eksāmeniem (%)
DK	Vispārējā vidējā izglītība: 10 (mutiskie un rakstiskie) Prof. izgl.: atkarīgs no programmas	28	28
EE	5-6	41	1
IT	3	51	60
LV	5-6	31	15
MT	6	35	44
RO	5-6	50	60
SK	4-5	atšķiras	33
UK	3	33 – Anglija 57 – Velsa, Ziemeļīrija 21 – Skotija	20

Alternatīvie izglītības ceļi uz augstāko izglītību

Alternatīvās izglītības programmas vai iespējas (piem., ārpus formālās izglītības sasniegto mācīšanās rezultātu novērtēšana), lai iegūtu AI piekļuves kvalifikācijas, paralēli formālās izglītības programmām

Visās valstīs

- Ir atšķirīgas alternatīvās izglītības iespējas, bet parasti tās nodrošina pieaugušo vai profesionālās izglītības programmu formā

DK, EE, IT, MT

- Ir programmas, kas dod piekļuvi AI pieaugušajiem vecumā no 19 gadiem (katrai no šīm valstīm ir atšķirīgs vecuma ierobežojums)

DK

- Piedāvā AI piekļuves programmu bēgļiem un imigrantiem

SK

- Nav veidu, kā iegūt AI piekļuves kvalifikāciju, nokārtojot dažādus eksāmenus vai mūžizglītības ceļā, bet tiek piedāvāti dažādi veidi, kā paaugstināt vidējās profesionālās izglītības kvalifikāciju (bez piekļuves augstākajai izglītībai)

LV un RO

- Nav alternatīvu izglītības ceļu uz augstāko izglītību

AI piekļuves kvalifikācijas nacionālajās kvalifikāciju ietvarstruktūrās

AI piekļuves kvalifikāciju EKI līmenis

- 20 kvalifikācijām – EKI 4. līmenis
- 1 kvalifikācija – EKI 3.–5. līmenis

Kvalifikācijas līmeņu aprakstu kategorijas

- **DK, LV, MT, SK** – zināšanas, prasmes un kompetences
- **EE, IT, RO** – zināšanas, prasmes, atbildību un autonomiju (tāpat kā EKI)
- **GB:**
 - Anglija un Ziemeļīrija – zināšanas un prasmes
 - Velsa – zināšanas un izpratne
 - Skotija – 5 līmeņu apraksti, tostarp saziņa, IKT un rēķināšana

1. Visbiežāk ir 8 līmeņu NKI
2. Līmeņus aprakstos vērojamas līdzības
3. NKI ir nozīmīgs, bet ne pašpietiekams instruments izglītības dokumentu novērtēšanai

AI piekļuves kvalifikāciju atzīšanas kritēriji

- Parasti tiek ņemts vērā **kvalifikācijas līmenis un formālās piekļuves tiesības** (SK tas paredz kvalifikācijas līmeņa atzīšanu bez tiesībām tikt uzņemtam)
- Mācību ilgums (DK, IT, LV, MT, GB)
- Piekļuves tiesības, mācību priekšmeti, izglītības programmas struktūra (DK, IT, GB)
- Atzīmes (EE, LV)
- Citi kritēriji (izglītības programmas mērķi, novērtēšanas metodes, kvalifikācijas joma vai specializācija)

Secinājumi (1/2)

- Visās valstīs veiktas **reformas**, veicot pāreju uz mācīšanās rezultātos balstītu vidējo izglītību
- **Nominālais formālās izglītības ilgums**: 12-13 gadi, 33-40 nedēļas mācību gadā
- **Atzīmju sistēma**: 21-57% nepieciešami, lai sekmīgi nokārtotu skolas eksāmenus, valsts eksāmeniem: 1-15-20% līdz 28% un augstāki
- **EKI**: pārsvarā AI piekļuves kvalifikācijas ir EKI 4. līmenī
 - AI piekļuves kvalifikācijai būtu jābūt iekļautai NKI, lai tā varētu tikt automātiski atzīta
- **Kvalitātes novērtēšana**: visām partnervalstīm ir iekšējās un ārējās kvalitātes novērtēšanas sistēmas
 - Lai AI piekļuves kvalifikācija varētu tikt automātiski atzīta, attiecīgajai izglītības iestādei/izsniedzējīestādei un izglītības programmai būtu jābūt pakļautai valstī noteiktajām kvalitātes novērtēšanas procedūrām (piem., nacionāla licence, akreditācija)
- **Atzīšana**: kvalifikāciju atzīšanu veic ENIC/NARIC biroji, AI un citas iestādes
 - Viena gada atšķirību mācību ilgumā nedrīkst uzskatīt par būtisku atšķirību, kas neļauj atzīt AI piekļuves kvalifikāciju

Secinājumi (2/2)

- **Diplomatizācijas eksperti par svarīgākajiem atzīšanas kritērijiem** uzskata: 1) studiju programmas un studiju kursa līmeni; 2) formālās tiesības; 3) ilgumu; 4) informācija par ārējo kvalitātes nodrošināšanu; 5) izsniedzējinstādes statusu; 6) studiju programmas saturu; 7) piekļuves un uzņemšanas prasības; 8) absolvēšanas prasības; 9) pilna laika programmas nominālo ilgumu; 10) studiju virziena specialitāte (avots: OCTRA projekts, 2020-2022)
- Lielākajā daļā partnervalstu, novērtējot kvalifikāciju, galvenokārt ņem vērā **izglītības programmas līmeni, formālās piekļuves tiesības un nominālo ilgumu**
- **Citi kvalifikāciju novērtēšanas aspekti var atšķirties**, bet tie tiek ņemti vērā retāk, un tiem nevajadzētu būt par šķērsli automātiskai atzīšanai

17 AI piekļuves kvalifikācijas varētu tikt automātiski atzītas starp partnervalstīm

4 AI piekļuves kvalifikācijām būtu nepieciešama papildu izvērtēšana

REPUBLIC OF ESTONIA
EDUCATION AND YOUTH BOARD

**Danish Agency for Higher
Education and Science**

**MINISTRY
OF EDUCATION, RESEARCH,
DEVELOPMENT AND YOUTH
OF THE SLOVAK REPUBLIC**

**Dearbhú Cáilíochta
agus Cáilíochtaí Éireann**
Quality and
Qualifications Ireland

ArmEnic
National Information Center for
Academic Recognition and Mobility

National Centre
for Education
Republic of Latvia

ARAQUA ieteikumi

projekts

IETEIKUMI ENIC/NARIC BIROJIEM UN AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM PAR
AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS PIEKĻUVES KVALIFIKĀCIJU AUTOMĀTISKU ATZĪŠANU

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Ieteikumu struktūra

- Ievads – skaidrojums
- Dažādu AI piekļuves kvalifikāciju **pazīmju loma** atzīšanā
- AI piekļuves kvalifikāciju **kontekstuālie aspekti**, kas ietekmē to atzīšanu
- **Minimālo prasību saraksts**, lai AI piekļuves kvalifikācijas varētu automātiski atzīt

Ievads – vispārīgas atziņas

➤ Ieteikumos aptvertie **jēdzieni:**

- vispārējās un profesionālās vidējās izglītības kvalifikācijas, kas dod tiesības pieteikties AI studiju programmām (AI piekļuves kvalifikācijas)
- vispārēja piekļuve augstākās izglītības programmām
- automātiskā atzīšana

➤ **Piekļuve** augstākajai izglītībai un **uzņemšana** augstākajai izglītības programmās

➤ Automātiskā atzīšana neierobežo un neatceļ procedūras, kas saistītas ar izglītības **dokumentu autentiskuma un izsniedzējinstādes statusa pārbaudi**

➤ **Jautājumu vai neskaidrību gadījumā** būtu jāvēršas pie ENIC/NARIC biroja vai citas atbildīgās iestādes

AI piekļuves kvalifikācijas ARAQUA valstīs, kuras varētu automātiski atzīt (1/2)

Bez papildu procedūrām

Valsts	AI piekļuves kvalifikācijas
DK	The Higher General Examination Programme (stx) (Almen studentereksamen (stx)) The Higher Commercial Examination Programme (hcx) (Merkantil studentereksamen (hcx)) The Higher Technical Examination Programme (htx) (Teknisk studentereksamen (htx))
DK	The Higher General Examination Programme (stx) – 2-years (Almen studentereksamen (2-årig stx))
DK	Danish Higher Preparatory Examination (hf-eksamen (2-årig hf))
DK	General Upper Secondary Education for Refugees and Immigrants (Gymnasiale indslusningsforløb for flygtninge og indvandrere (GIF))
DK	Vocational Education Examination Qualifying for Access to Higher Education (EUX) (Erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (EUX))
DK	The Higher Preparatory Examination (hf-single subject) (Højere forberedelseksamen (enkeltfag))
EE	Certificate of General Secondary Education (Gümnaasiumi lõputunnistus)
EE	Certificate of Vocational Secondary Education (Kutsekeskhariduse lõputunnistus)

AI piekļuves kvalifikācijas ARAQUA valstīs, kuras varētu automātiski atzīt (2/2)

Bez papildu procedūrām

Valsts	AI piekļuves kvalifikācijas
IT	State Exam Diploma upon the Conclusion of the Upper Secondary School Course (Diploma di Esame di Stato conclusivo dei corsi di istruzione secondaria superiore)
LV	Certificate of general secondary education (Atestāts par vispārējo vidējo izglītību)
LV	Diploma of vocational secondary education (Diploms par profesionālo vidējo izglītību)
MT	Matriculation Certificate
MT	AM – Advanced Matriculation
RO	Baccalaureate degree (Diploma de bacalaureat)
SK	Maturita Examination Certificate (School-leaving Examination Certificate) (Vysvedčenie o maturitnej skúške)
GB – Anglija un Velsa	General Certificate of Education Advanced Level (GCE A Level)
GB – Skotija	Scottish Higher

AI piekļuves kvalifikācijas ARAQUA valstīs, kurām vajadzīga papildu novērtēšana

Ar novērtēšanas/atzīšanas
procedūrām

Valsts	AI piekļuves kvalifikācijas
DK	Evidence of Training Certificate (VET) (<i>Skolebevis</i>)
DK	The Higher Preparatory Examination (hf) advanced set of subjects included (<i>hf-eksamen (2-årig hf) med overbygning</i>)
DK	The Higher Preparatory Examination (hf-single subject) advanced set of subjects included (<i>Højere forberedelseksamen (enkeltfag) med overbygning</i>)
DK	General Upper Secondary Education Leaving Certificate EUX Part 1 certificate (for mercantile programmes) (Before 2018: <i>Bevis for generel studiekompetence (eux 1. del)</i> , after 2018: <i>Bevis for eux 1. del</i>)

Dažādu AI piekļuves kvalifikāciju pazīmju loma atzīšanā

Lai varētu automātiski atzīt AI piekļuves kvalifikācijas, būtu jāņem vērā:

- **Šķērslis AI piekļuves kvalifikāciju automātiskai atzīšanai nav:** atšķirības vērtēšanas sistēmās, atšķirīgas sekmīgās atzīmes, atšķirīgas novērtēšanas sistēmas, atšķirīgs apgūto mācību priekšmetu klāsts, atšķirīgas noslēguma eksāmenu jomas (mācību priekšmeti)
- AI piekļuves kvalifikācijai vajadzētu būt iekļautai **NKI**, kvalifikācijas līmenim būtu jāatbilst **EKI 4. līmenim**
- Izglītības iestādei, kura īsteno izglītības programmas, kurās iegūst AI piekļuves kvalifikācijas, un attiecīgajai izglītības programmai vajadzētu būt **akreditētai un valsts atzītai**
- **1 gada starpību** AI piekļuves kvalifikāciju izglītības programmu ilgumā nevajadzētu uzskatīt par šķērslī atzīšanai
- **Alternatīvajos izglītības ceļos** iegūtajām kvalifikācijām būtu jānodrošina automātiska atzīšana un vienlīdzīga piekļuve AI, tomēr sarežģītos gadījumos kvalifikāciju novērtēšana būtu jāveic diplomatzinējiem

AI piekļuves kvalifikāciju kontekstuālie aspekti, kas ietekmē to atzīšanu (1/2)

- **Normatīvajam regulējumam** (kad iespējams) būtu jāatvieglo un jāveicina AI piekļuves kvalifikāciju automātiskā atzīšana
- Valsts iestādēm (piem., ENIC/NARIC birojiem) būtu jānodrošina **publiska un pārskatāma informācija** par AI piekļuves kvalifikācijām (NKI/EKI līmenis, saturs, atzīmju sistēma, eksāmeni, u.c.)
- Kad iespējams, atbildīgajām valsts iestādēm vajadzētu izveidot un nodrošināt **tiešsaistes rīkus**, kuros tiktu publicēta pārbaudīta informācija par AI piekļuves kvalifikācijām
- AI piekļuves kvalifikāciju automātiskā atzīšana parasti balstās uz **rūpīgu izpēti un savstarpēju uzticēšanos** iesaistīto valstu izglītības sistēmām
- ENIC/NARIC birojiem un AI būtu **jāsadarbojas**, lai veicinātu kapacitātes palielināšanas iespējas

AI piekļuves kvalifikāciju kontekstuālie aspekti, kas ietekmē to atzīšanu (2/2)

- **Divpusēji vai daudzpusēji līgumi** par kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu palielina uzticēšanos un salīdzināmību starp valstīm ar lielāku studentu apmaiņas apjomu
- Divpusējo vai daudzpusējo nolīgumu parakstītājvalstīm būtu jāratificē **Lisabonas konvencija un/vai Globālā konvencija**, jāievieš kvalitātes nodrošināšanas sistēma saskaņā ar **Eiropas standartiem un pamatnostādņēm** un jāsaskaņo NKI ar/jāpielīdzina **NKI EKI**
- Vajadzētu izveidot nacionālās tiešsaistes datubāzes, lai pārbaudītu AI piekļuves kvalifikāciju **autentiskumu**
- Valstīm būtu jāapsver pāreja uz **digitāliem izglītības dokumentiem**, kas ir viegli identificējami un pārbaudāmi, tādējādi veicinot AI piekļuves kvalifikāciju automātisku atzīšanu

Minimālo prasību saraksts, lai AI piekļuves kvalifikācijas varētu automātiski atzīt

- AI piekļuves kvalifikācijai būtu jānodrošina **vispārējās piekļuves tiesības AI programmām**
- AI piekļuves kvalifikācijai vajadzētu jābūt iekļautai **NKI ar atsauci uz EKI 4. līmeni** un ar atbilstošiem mācīšanās rezultātiem
- AI piekļuves kvalifikācija būtu jāiegūst akreditētā izglītības programmā un tā būtu jāizsniedz izglītības iestādei, kura ir akreditēta (**kvalitātes nodrošināšanas procedūras**)
- AI piekļuves kvalifikācijai jābūt identificējamai/apstiprinātai ar **valsts atzītu izglītības dokumentu**, un pārredzamības instrumentiem un publiski pieejamai informācijai vajadzētu atbalstīt tās autentiskumu
- AI piekļuves kvalifikācijām būtu jāgūst **sabiedrības uzticība**, lai tās varētu atbalstīt absolventu sekmīgu piekļuvi augstākajai izglītībai

Malta
Further & Higher
Education Authority

REPUBLIC OF ESTONIA
EDUCATION AND YOUTH BOARD

ArmEnic
National Information Center for
Academic Recognition and Mobility

NATIONAL CENTRE FOR RECOGNITION
AND EQUIVALENCE OF DIPLOMAS

Danish Agency for Higher
Education and Science

MINISTRY
OF EDUCATION, RESEARCH,
DEVELOPMENT AND YOUTH
OF THE SLOVAK REPUBLIC

National Centre
for Education
Republic of Latvia

Ceļš uz augstākās izglītības piekļuves kvalifikāciju automātisku atzīšanu (ARAQUA)

Projekta rezultāti un materiāli

<https://aic.lv/par-aic/projekti/araqua-projekts>

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

2024. gada 26. aprīlis, Rīga, ARAQUA mācību seminārs